# C Tipi Davran?? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *C Tipi Davran?? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18280

ARABPSYCHOLOGY.COM

## Özet

C Tipi Davran?? Ölçe?i, bireylerin **C Tipi davran?? örüntüsüne** yönelik e?ilimlerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Bu davran?? örüntüsü genellikle duygusal bast?rma, a??r? uyum sa?lama, çat??madan kaç?nma ve kendini feda etme gibi özelliklerle ili?kilidir ve psikoonkolojik ara?t?rmalarda önemli bir yap? olarak ele al?n?r. Ölçe?in Türkçe adaptasyonu, 2012 y?l?nda Bozo, Y?lmaz ve Tathan taraf?ndan gerçekle?tirilmi?tir. Bu uyarlama çal??mas?, ölçe?in Türk kültürüne özgü geçerlilik ve güvenilirlik de?erlerini ortaya koymay? amaçlam??t?r.

Ölçek, toplam 12 maddeden olu?makta ve iki temel alt boyutu ölçmektedir: **Kendini Feda Etme** ve **Duygular?n? ?fade Edememe**. Derecelendirme, 4'lü Likert tipi bir format kullan?larak yap?lmaktad?r.

## Anahtar Kelimeler

C Tipi Davran??, **Davran?? Örüntüsü**, Duygusal Bast?rma, **Kendini Feda Etme**, Ölçek Uyarlama, Psikometrik.

## Yazarlar

Özlem Bozo, T. Y?lmaz, E. Tathan

## Amaç

C Tipi Davran?? Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin kronik stres yönetimi ve duygusal tepkileri ba?lam?nda sergiledikleri C Tipi davran?? özelliklerinin derecesini saptamakt?r. Orijinal olarak kanser ve di?er kronik hastal?klarla ili?kili risk faktörlerini incelemek üzere geli?tirilen bu yap?, bireyin içsel çat??malar?n? ve olumsuz duygular?n? d??a vuramama e?ilimini nicel olarak ölçmeye hizmet eder.

Türkçe uyarlama çal??mas? (Bozo vd., 2012), ölçe?in Türkiye popülasyonunda geçerli ve güvenilir bir ölçüm arac? olarak kullan?l?p kullan?lamayaca??n? belirlemeyi hedeflemi?tir. Bu sayede, Türkiye'deki psikoloji ve psikiyatri alanlar?nda yap?lan ara?t?rmalara standart bir C Tipi davran?? ölçüm arac? kazand?r?lm??t?r.

## Yap?

Ölçek, **C Tipi davran??** örüntüsünü olu?turan temel bile?enleri ölçer. Bu yap?sal model, genellikle pasiflik, i?birli?ine yatk?nl?k, bask?lanm?? öfke ve çaresizlik duygular?n? içerir. Ölçe?in Türkçe versiyonu, yap?lan faktör analizi sonucunda bu karma??k yap?y? iki ana alt boyutta toplam??t?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Bu iki alt boyut ?unlard?r:

**Kendini Feda Etme (Self-sacrifice):** Bireyin kendi ihtiyaçlar?n? ba?kalar?n?n ihtiyaçlar?ndan sürekli olarak daha geri plana atma ve fedakarl?kta bulunma e?ilimi.
**Duygular?n? ?fade Edememe (Inability to express emotions):** Bireyin özellikle olumsuz veya rahats?z edici duygular? (öfke, hayal k?r?kl???) aç?kça ve sa?l?kl? bir ?ekilde ifade etme konusunda ya?ad??? zorluk veya isteksizlik.

## Geçerlilik

Ölçe?in Türkçe formunun geçerlilik çal??mas?, Bozo, Y?lmaz ve Tathan (2012) taraf?ndan yürütülmü?tür. Geçerlilik, ölçe?in gerçekten C Tipi davran?? örüntüsünü ölçüp ölçmedi?ini gösteren kritik bir **psikometrik** özelliktir. Uyarlama çal??mas?nda genellikle yap? geçerlili?i (faktör analizi) ve ölçüt ba??ml? geçerlilik yöntemleri kullan?l?r.

Uyarlama çal??mas?, ölçe?in iki faktörlü yap?s?n? do?rulayarak yap? geçerlili?ini desteklemi?tir. Bu, maddelerin teorik olarak beklenen alt boyutlar alt?nda topland???n? göstermektedir. Detayl? geçerlilik katsay?lar? (örne?in, korelasyonlar ve faktör yükleri) orijinal makalede yer almaktad?r.

## Güvenilirlik

C Tipi Davran?? Ölçe?i'nin güvenilirlik analizi, ölçek maddelerinin tutarl?l???n? ve kararl?l???n? incelemi?tir. Güvenilirlik çal??malar? genellikle iç tutarl?l?k (Cronbach Alfa katsay?s?) ve test-tekrar test yöntemleriyle gerçekle?tirilir.

Türkçe uyarlama çal??mas?nda, ölçe?in ve alt boyutlar?n?n iç tutarl?l?k katsay?lar?n?n kabul edilebilir veya yüksek düzeyde oldu?u varsay?lmaktad?r (Ancak kaynakta spesifik de?erler belirtilmemi?tir). Yüksek iç tutarl?l?k, ölçe?in farkl? maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü i?aret eder ve ölçe?in klinik ve ara?t?rma ortamlar?nda güvenle kullan?labilece?ini gösterir.

## Faktör Analizi

Ölçe?in Türkçe adaptasyonu için yap?lan **faktör analizi**, C Tipi Davran?? Ölçe?i'nin yap?s?n?n 12 madde ve 2 ana alt boyuttan olu?tu?unu do?rulam??t?r. Bu iki alt boyut, ölçe?in teorik yap?s?yla uyumlu olarak "Kendini Feda Etme" ve "Duygular?n? ?fade Edememe" olarak adland?r?lm??t?r.

Bu iki faktörlü yap?, C Tipi davran???n temel mekanizmalar?n?--yani bireyin d??a dönük uyumu sa?lamak ad?na içsel duygusal maliyetleri üstlenmesini--etkili bir ?ekilde ayr??t?rmaktad?r. Faktör yüklerinin incelenmesi, her bir maddenin ilgili alt boyutu güçlü bir ?ekilde temsil etti?ini göstermi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

## Araç

**Test Türü:** Uyarlama (Adaptation) ve Öz Bildirim Ölçe?i

**Format:** 12 maddelik, 4'lü Likert tipi derecelendirme format?.

**Mevcut Diller:** Türkçe (Türkçe adaptasyonu mevcuttur).

**Popülasyon Grubu:** Yeti?kinler (Genel popülasyon ve klinik örneklemler üzerinde kullan?labilir).

**Ya? Grubu:** Genç yeti?kinler ve yeti?kinler.

**Popülasyon Detaylar?:** Orijinal uyarlama çal??mas?, psikoloji ve psikiyatri alanlar?ndaki ara?t?rmalar için uygun bir örneklem üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

**Test Metodolojisi:** Kat?l?mc?lar, her bir ifadeye ne derece kat?ld?klar?n? 4 puanl?k bir skalada belirtirler (1= bana hiç benzemiyor, 4=bana çok benziyor). Yüksek puanlar, C Tipi davran?? örüntüsüne yönelik daha yüksek bir e?ilimi gösterir.

## Anahtar Kelimeler

Psikometrik Özellikler, **Likert Ölçe?i**, Duygusal Bast?rma, Adaptasyon, C Tipi Davran??, Ölçek Geli?tirme.

## Yazarlar

**Sorumlu Yazar:** Özlem Bozo

**Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?:** Bilgi mevcut de?ildir.

**Ba?l?l?k E-posta Adresi:** bozo@metu.edu.tr

**Yaz??ma Adresi:** Orijinal çal??man?n yap?ld??? kuruma ait adres bilgileri (Muhtemelen ODTÜ, Ankara, Türkiye).

## ?zinler & Ücret ve Test Y?l?

C Tipi Davran?? Ölçe?i'nin Türkçe uyarlama çal??mas? 2012 y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?m? için sorumlu yazar Özlem Bozo ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Ticari kullan?m veya geni? çapl? uygulamalar için yazarlardan resmi izin al?nmas? tavsiye edilir.

Orijinal makaleye ait dijital kaynak linki ?öyledir: eds.a.ebscohost.com.

ARABPSYCHOLOGY.COM

## Referanslar

Bozo, Ö., Y?lmaz, T. ve Tathan, E. (2012). C Tipi Davran?? Ölçe?i'nin Türkçeye uyarlama, güvenilirlik ve geçerlilik çal??mas?. *Anadolu Psikiyatri Dergisi, 13,*(Ek2) 145-150.

Ölçe?in orijinal döküman? (DOCX format?nda) buradan indirilebilir: c-tipi-davranis-olcegi-toad.docx

## C Tipi Davran?? Ölçe?i Maddeleri

**ÖNEML?:** A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmu?tur ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir. Ölçek toplam 2 alt boyut ve 12 maddeden olu?maktad?r.

**Kendini Feda Etme Alt Boyutu:** Ba?kalar?na kendim için yapt???mdan daha fazlas?n? yapar?m.
**Duygular?n? ?fade Edememe Alt Boyutu:** Ba?kalar?na kendimi nas?l hissetti?imi söyleme konusunda s?k?nt? duyar?m.

ARABPSYCHOLOGY.COM